

گزیده‌یی از نهج البلاغه به زبان ارمنی

ՄԱՐԻԱ ԱՅՈՅԻԱՆ

عضو هیأت علمی پژوهشگاه

علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

ՀԱՄԱՌՈՍ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ ՇԻՄ՝ ԱՂԱՆԴԻՆ

Իսլամական կրօնի հետեւորդների այն խումբը, որ Հ. Մուհամմադից² յետոյ ընդունում են Հ. Ալի-ի տեղակալութիւնը՝ խալիֆաթ³, եւ նրա կողմնակիցներն ու հետեւորդներն են համարուում, կոչուում են ջիա: Նրանք Հ. Ալիին համարում են Մի կատարեալ եակ իրֆանի⁴ տեսակետից: Այդ պատճառով էլ նա մեծ քանակով հետեւորդներ ունէր զանազան գրաւած քաղաքներում, ինչպէս նաեւ Իրանում:

Սաֆաւիէ հարստութեան իշխանութեան օրօք, ջիա աղանդը պաշտօնապէս յայտարարւեց երկրի պետական կրօն: Իրանի ժողովուրդը յատուկ յարգանք եւ համակրանք ունենալով Հ. Ալի-ի եւ նրա գերդաստանի հանդէպ, հոգով եւ սրտով ընդառաջեց այն որոշմանը:

1. Որեւէ անձի ընկերները եւ հետեւորդները:

2. Մահմեդական կրօնի մարգարտն:

3. Մարգարտի տեղակալները կոչուում էին խալիֆա:

4. Աստուծու ծանաչութիւնը:

ՈՎ Է Դ. ԱԼԻՆ

Դ. Ալին՝ Մուհամմադ¹ մարգարտի հորեղբոր որդին եւ փեսան, ծնւել է ռաջաբ² ամսի 13-ին՝ Զաբայում³, տասը տարի նախքան Դ. Մուհամմադի մարգարտութեան կոչումը: Վեց տարեկան էր, երբ մարգարտն նրան հովանաւորեց ու պահեց իր տանը:

Նա իսլամի մարգարտին անգամներ փաստել էր իր հաւատարմութիւնը: Մէկ օր երբ Դ. Մուհամմադը հրաւիրել էր իր բոլոր հարազատներին ու մերձաւորներին՝ հրաւիրելու եւ կոչ անելու նրանց միաստուածութեան պաշտամունքին, ոչ ոք այդ կոչին դրական պատասխան չտուեց, բացի Դ. Ալին: Մարգարտն այդ օրը նրան իր օգնական, ընկեր եւ նախարարը անւանեց:

Դ. Ալին ցանկանում էր մուսուլմանական համայնքը բարելաւել եւ իրենց տեղը նստեցնելով չարագործներին, արդարութիւնը պաշտպանել:

Մարգարտի կողմից Դ. Ալին տւած անւանումներից յետոյ նրա հակահակողոյները ջատագան եւ դաւադրեցին ու մեղադրեցին նրան չարած գործերի համար:

Այդ իրադարձութիւններից յետոյ Դ. Ալիի զօրքի մէջ տարածայնութիւն առաջացաւ եւ վերջապէս տարիներ պայքարից յետոյ, մի օր մզկիթում աղօթքի ընթացքում, իբն Մուլլամ⁴ իր թունաւոր սուրբ զարկում է նրա գլխին եւ ռամագան⁵ ամսի 19-ին եւ նոյն ամսի 21-ին մարում է նրա կեանքի քահիդ եւ աւարտում է նրա ողբերգութիւնը:

Նա ինքը այսպէս է պատմում իր մահւան եւ նահատակութեան մասին:

1. حضرت محمد پیامبر اسلام
2. ماه رجب
3. كعبه
4. ابن ملجم
5. ماه رمضان

«Նստած էի, որ քունս տարաւ, մարգարէն ինձ մօտեցաւ»: Ասացի «Քո հետեւորդներից որքան անիրաւութիւն, ոխ եւ քէն եմ տեսել»: Ասաց, «Ամիժիր նրանց», ասացի «Աստուած նրանցից ւաւելի լաւը կը տայ ինձ եւ իմ փոխարէն ամենավատերին կը նշանակի, որ իշխեն նրանց»: Եւ այնպէս եղաւ, որ նա էր ցանկացել:

Ասացի «Ով Աստուծու մարգարտ, Օհողի¹ պատերազմի օրը, երբ մի ջարժ մուսուլմաններ նահատակուել էին եւ ես դեռ կենդանի էի եւ դա ինձ ջատ ծանր էր թոււմ, մի՞թէ չասացիր քեզ ւաւելիք եմ տայիս, որ նահատակութիւնը քեզ հետեւում է», ասաց «Այդպէս է, որ կասես եւ այդ օրը ի՞նչպէս պիտի համբերես», ասացի «Ով մարգարտ, այնտեղ համբերելու վայր չէ, այլ ուրախութեան եւ շնորհակալութեան վայր է»:

Ինչպէս նախապէս նշեց, ռամազանի 21-ին նա հասաւ իր փափագին:

ՆԱԲԾ ՈՒԼ-ԲԱԼԱԴԷՔ

«Նաեց ուլ-բալադէ»ն 3. Այլ իբն Աբի Թալիբի³ ճարտերի, քարոզների ու ասոյթների ժողովածուն է, որը հաւաքել է գրի է առել արաբ մեծանուն բանաստեղծ եւ բանասէր Աբու-ալ-Ֆասան Մուհամմադ իբն-ալ-Յոսեյնը⁴, որը ծանագւած է Ալ-Շարիֆ ալ-Ռազի⁵ անունով: Նա լինելով իմաստասէր- ալ- Զազիսի⁶ տրիսից, նրա անւանը ւաւելացւած է նաեւ «Ալ-Մուսաւի»⁷ պատւանունը:

Ճարտասանութեան բացայայտ ծամբան.

1, هكك امد
2, نهج البلاغه
3, علي بن ابي طالب (ع)
4, ابو المسن ممد بن المسين
5, الشرف الرضى
6, امام موسى الكاظم
7, الموسوي

Այս հաւաքածոն կազմւած է բազմազան բովանդակութիւն ունեցող ճառերից եւ քարոզներից. դրանց մի մասը վերաբերում է կրօնական ու բարոյագիտական խնդիրների, միւսն իրենից ներկայացնում է քաղաքական ելոյթներ: Իր կրօնական ճառերում նա փարաբանում է Աստծուն եւ Ղուրանը¹:

Նա քարոզում է աշխարհի անցողիկութիւնը, գտնում է, որ անիմաստ է սիրել երկրային վայելքներն ու կեանքի սիւթական բարիքները: Մարտաշունչ եւ ոգելորիչ են նաեւ նրա քաղաքական ճառերը:

Այս հաւաքածոն հին ժամանակներից սկսած թարգմանւել է զանազան լեզուների: Այժմ մօտաւորապէս քսան թարգմանութիւն գոյութիւն ունի պարսկերէն լեզուով եւ այստեղ պիտի նշել, որ առաջին թարգմանութիւնը պարսկերէն լեզուով է կատարւել:

Այ- Շարիֆ ալ-Ռազին ասում է՝ անւանել եմ այս հաւաքածոն «Նահջ-ալ-Բալադէ», որովհետեւ նա բացում է դռները եւ հրաւիրում ընթերցողին եւ ցանկացողին ճարտասանութեան եւ վայելչաբանութեան:

Գիրքը ակարտւել է 400 հ. դ.² տարում:

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ 3. ԱԼԻ-Ի ՊԱՏԻՒՄՆԵՐԻՑ

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَزْرَى بِنَفْسِهِ مَنِ اسْتَشْتَرَ الطَّمَعِ، وَرَضِيَ بِالذُّلِّ مَنِ كَشَفَ ضُرَّهُ، وَهَانَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ مَنِ أَمَرَ عَلَيْهَا لِسَانَهُ» (و فرمود (ع): آن که طمع را شعار خود سازد، خود را خوار ساخته و هر که پریشانشالی خویش با دیگران در میان نهد، تن به ذلت داده است و کسی که زبانش بر او فرمان راند، بی‌ارح شود) (حکمت ۲).

ել ասաց՝

Այն, ով ազատությունն իր լուրջագր դարձնի, իրեն կը ստորացնի եւ այն, ով իր տարաբախտությունը պատմեց ուրիշներին, ստորութեան մատնեց եւ ուժ լեզուն, որ իշխոււ է նրա անձին, անարժան դարձաւ:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْبُخْلُ عَارٌ، وَالْجُبْنُ مَنْقَصَةٌ، وَالْفَقْرُ يُخْرِسُ الْفُطْنَ عَنْ حُجَّتِهِ، وَالْمَقْلُ غَرِيبٌ فِي بَلَدَيْهِ، وَالْعَجْزُ آفَةٌ، وَالصَّبْرُ شَجَاعَةٌ، وَالزُّهْدُ تَزْوَةٌ، وَالْوَرَعُ جُنَّةٌ» (و فرمود (ع): بخل، ننگ است و ترس، نقص است و تنگدستی، زبان زیرک را از بیان حاجتش بر بندد و بینوا در شهر خود غریب است و ناتوانی، آفت است و شکیبایی، دلیری است و زهد، توانگری است و پارسایی، چونان سپر است) (حکمت ۳).

ել ասաց՝

Ժաշտությունը նենգություն է եւ վախը թրություն, եւ ջուներորությունը փակոււ է սրամտի լեզուն՝ իր փաստերը մեկնաբանելիս եւ տնանկը օտարական է իր քաղաքում եւ անկարողությունը աղետ է եւ համբերությունը արիություն եւ ժուժկալությունը հարստություն եւ բարեպաշտությունը նհան է վահանի:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: صَدْرُ الْعَاقِلِ صُنْدُوقُ سِرِّهِ، وَالْبَشَاشَةُ حِبَالَةُ الْمَوَدَّةِ، وَالْإِحْتِمَالُ قَبْرُ الْغُيُوبِ» (و فرمود (ع): سینۀ عاقل صندوقۀ راز او است و خوشرویی دام دوستی است و بردباری، گورگاه زشتی‌ها).

«وَرُوِيَ أَنَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ فِي الْعِبَارَةِ عَنْ هَذَا الْمَعْنَى أَيْضاً: الْمُسَالَمَةُ خَبَاءُ الْعُيُوبِ» (و نیز روایت شده که آن حضرت در بیان این معنی فرموده است که آشستی جویی، سرپوش عیب‌ها است) (حکمت ۵).

ել ասաց.

Խելացու կուրծքը իր գաղտնիքների արկղն է եւ ժպտադիտութիւնը ընկերութեան թակարդը եւ համբերատարութիւնը տգեղութիւնների գերեզմանավայրն է:

Նաեւ ասել է, որ Գլխն այսպէս է մեկնաբանու՞մ թ' հաշտութիւն ընտրելը թերութիւնների կախարհն է:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: خَالِطُوا النَّاسَ مُخَالَطَةً إِنْ مَثَمَ مَعَهَا بَكَوَا عَلَيْكُمْ، وَإِنْ عِشْتُمْ حَنُوا إِلَيْكُمْ» (و فرمود (ع): با مردم به گونه‌یی بیامیزید، که اگر بمیرید، بر شما بگریند و اگر بمانید با شما دوستی کنند) (حکمت ۹).

ել ասաց՝

Մարդկանց հետ այն կերպ ջլիւեգէք, որ եթէ մեռնէք, արտասուեն եւ եթէ ապրէք, ձեզ հետ ընկերութիւն անեն:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا كُلُّ مَفْتُونٍ يُعَاتَبُ» (و فرمود (ع): هر فریب خورده‌یی در خور عتاب نیست) (حکمت ۱۵).

ել ասաց՝

Ամեն մի խաբլած անձ նախատանքի արժանի չէ:

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قُرْنَتِ الْهَيْبَةُ بِالْخَيْبَةِ، وَ الْهَيْاءُ بِالْجِرْمَانِ، وَالْفُرْصَةُ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ، فَاتَّهَزُوا فُرْصَ الْخَيْرِ، (و فرمود (ع): ترس، قرین نومییدی است و شرم، موجب محرومی است و فرصت می‌گذرد، چونان که ابرها می‌گذرند. فرصت‌های نیکو را غنیمت شمرید) (حکمت ۲۰).

ել ասաց՝

Վախը մտովի (սման) է անխուսուրթան եւ անազդուրթիւնը գրկանքի պատճառ եւ առիթը անցնում է անպերի պէս, պատե՛հ առիթները օգտագործեցէք:

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَفْضَلُ الزُّهْدِ إِخْفَاءُ الزُّهْدِ، (و فرمود (ع): برترین پارسایی‌ها آن است که در نهان باشد) (حکمت ۲۷).

ել ասաց՝

Անաւելազոյն ժուժկայութիւնը այն է, որ թաքուն լինի:

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كُنْ سَمْعاً وَلَا تَكُنْ مُبْدِراً، وَ كُنْ مُقَدَّراً وَلَا تَكُنْ مُقْتَرّاً، (و فرمود (ع): بخشنده باش و اسرافکار مباش و میانه‌رو باش و سختگیر مباش) (حکمت ۳۲).

ել ասաց՝

Շնորհող եղի՛ր եւ ջոռայող մի եղի՛ր եւ չափաւորական եղի՛ր եւ խստապահանջ մի եղի՛ր:

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَشْرَفُ الْغِنَى تَوَكُّ الْمُنَى، (و فرمود (ع): برترین توانگری ترک

آرزوها است) (حکمت ۳۳).

ՅԼ ՄՍՍԳ՝

Ամենագերագանց հարստութիւնը իղձերից հրաժարելն է:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَطَالَ الْأَمَلَ أَسَاءَ الْعَمَلَ» (و فرمود (ع): هر که دامنه آرزوهایش گسترده شود، کردارش ناروا گردد) (حکمت ۳۵).

ՅԼ ՄՍՍԳ՝

Ու՛մ իղձերը ծաւալու՛մ գտնեն, նրա արարքը անվայել կը դառնայ:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: سَيِّئَةٌ تَسُوؤُكَ خَيْرٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ حَسَنَةٍ تُفْجِبُكَ» (و فرمود (ع): گناهی که اندوهگینت سازد، بهتر است از کار نیکی که به خود پسندیت وادارد) (حکمت ۴۳).

ՅԼ ՄՍՍԳ՝

Այն մեղքը, որ քեզ տխրեցնի, ավելի լավ է այն բարեգործութիւնից, որ հարկադրի քեզ դառնալ ինքնահաւան:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَيْبُكَ مَشْتُورٌ مَا أَسْعَدَكَ جَدُّكَ» (و فرمود (ع): عیب تو پوشیده است تا بخت مساعد توست) (حکمت ۴۸).

ՅԼ ՄՍՍԳ՝

Քո պակասութիւնը քողարկած է մինչեւ այն ժամանակ, որ բախտը օժանդակու՛մ է քեզ:

گزیده‌یی از نهج البلاغه به زبان ارمنی ۴۸۵

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الصَّبْرُ صَبْرَانِ: صَبْرٌ عَلَى مَا تَكْرَهُ، وَصَبْرٌ عَمَّا تُحِبُّ» (و فرمود (ع): صبر بر دو گونه است: یکی صبر در آنچه آن را ناخوش می‌داری و یکی صبر از آنچه دوستش می‌داری) (حکمت ۵۲).

ել ասաց՝

Համբերատարութիւնը երկու ձև է, առաջինը համբերել նրա համար, որին դու տհաճ ես համարում, երկրորդը՝ համբերել նրա համար, որին դու ցանկանում ես:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اللِّسَانُ سَبْعٌ إِنْ خُلِيَ عَنْهُ عَقْرٌ» (و فرمود (ع): زبان، درنده‌یی است که اگر به خود واگذارندش، بگزد) (حکمت ۵۷).

ել ասաց՝

Լեզուն սի գիշատիչ է, որ եթէ նրան հիշեն (ազատ) թողնես, կը խայթի:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْمَرْأَةُ عَقْرَبٌ حُلْوَةٌ اللَّسْبَةِ» (و فرمود (ع): زن کژدمی است که گزیدنش شیرین است) (حکمت ۵۸).

ել ասաց՝

Կինը սի կարիճ է, որի խայթոցը քաղցր է (հաճելի է):

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَوَّتُ الْحَاجَةِ أَهْوَنُ مِنْ طَلَبِهَا إِلَى غَيْرِ أَهْلِهَا» (و فرمود (ع): از دست‌شدن حاجت، آسان‌تر است از خواستن آن از نااهلان) (حکمت ۶۳).

تِلْ وَاسْوَغ'

Ձեռքից տալ կարիք եղածը անելի հեշտ է՝ քան անարժաններից պահանջել այն:

وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا لَمْ يَكُنْ مَا تُرِيدُ فَلَا تُبَلِّ كَيْفَ كُنْتَ، (و فرمود (ع): اگر آنچه می خواستی میسرت نشد، به هر حال که هستی، قانع باش) (حکمت ۶۶).

تِلْ وَاسْوَغ

Եթէ ցածրորի քեզ ձեռք քերելի այն, ինչ ցանկանում ես, ինչպես որ կաս՝գոհ եղիր:

وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ، (و فرمود (ع): چون عقل به کمال باشد، سخن اندک گردد) (حکمت ۶۷).

تِلْ وَاسْوَغ'

Երբ խելքը կատարեալ է, խօսքը նսցիս է:

وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قِيَمَةُ كُلِّ امْرِيٍّ مَا يُحْسِنُهُ، (و فرمود (ع): ارزش هر کس چیزی است که نیکویش می داند) (حکمت ۷۸).

تِلْ وَاسْوَغ'

Ամեն անժի արժեքը այն է, ինչ նա լավ (ճիշտ) է համարում:

وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عِظَمُ الْخَالِقِ عِنْدَكَ يُصَغِّرُ الْمَخْلُوقَ فِي عَيْتِكَ، (و فرمود (ع):

گزیده‌یی از نهج البلاغه به زبان ارمنی ۴۸۷

بزرگی خداوند در نظر تو سبب می‌شود که آفریدگان در چشمت خرد آیند
(حکمت ۱۲۴).

ել ասաց՝

Աստուծու մեծութիւնը պատճառ է դարձնուլ, որ ստեղծածները աջքիդ
փոքր երեւան:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَنْزِلُ الصَّبْرُ عَلَى قَدْرِ الْمُصِيبَةِ، وَ مَنْ ضَرَبَ عَلَى فِجْدِهِ عِنْدَ مُصِيبَةٍ
حَيْطًا أَجْرُهُ» (و فرمود (ع): شکیبایی به قدر مصیبت نازل می‌شود؛ هر کس که به
هنگام مصیبت بر زانو زند، پاداشش از میان می‌رود) (حکمت ۱۳۶).

ել ասաց՝

Համբերութիւնը դժբախտութեան համեմատ է լինուլ, եւ, ով
դժբախտութեան առաջ (ժամանակ) ծունկի չըջի, պարգևը կոչնչացանայ:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا يَعْدَمُ الصَّبْرُ الظَّفَرَ وَإِنْ طَالَ بِهِ الزَّمَانُ» (و فرمود (ع): مرد شکیبا
پیروزی را از دست ندهد، هر چند روزگارانگی سخت بر او بگذرد) (حکمت ۱۴۵).

ել ասաց՝

Համբերող մարդը յաղթանակը ծեռքից չի տայ, նրանով հանդերձ,
որ դժար օրեր այն կանցնի (ունենայ):

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ كَانَتْ الْخَيْرَةُ بِيَدِهِ» (و فرمود (ع): هر که راز خود نهان
دارد، اختیار آن همواره به دست او باشد) (حکمت ۱۵۳).

تِلْ مَسْأَلٌ

Այն, ով իր գաղտնիքը թաքուն պահի, նրա իրավունքը միշտ իր ծեղրում է:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: تَرَكَ الذَّنْبَ أَهْوَنُ مِنْ طَلَبِ التَّوْبَةِ» (و فرمود (ع): گناه نکردن از توبه نمودن آسان تر است) (حکمت ۱۶۱).

تِلْ مَسْأَلٌ

Մեղք չգործելը ասպաշխարհանքից ավելի դիպիկ է:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوا» (و فرمود (ع): مردم دشمن چیزهایی هستند که نمی دانند) (حکمت ۱۶۵).

تِلْ مَسْأَلٌ

Մարդիկ այն բաների թշնամի են, որ չգիտեն:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اخْصِدِ الشَّرَّ مِنْ صَدْرٍ غَيْرِكَ بِقَلْبِهِ مِنْ صَدْرِكَ» (و فرمود (ع): بیخ کینه را از دل دیگران برکن، با برکندن آن از دل خود) (حکمت ۱۶۹).

تِلْ مَسْأَلٌ

Ոխի արմատը բանդիր ուրիշների սրտից, այն քո սրտից բանդելով:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كُلُّ وَعَاءٍ يَضِيقُ بِمَا جُعِلَ فِيهِ إِلَّا وَعَاءَ الْعِلْمِ فَإِنَّهُ يَتَّسِعُ بِهِ» (و فرمود (ع): هر ظرفی از آنچه در آن می نهند پر شود، مگر ظرف دانش که هر چه در آن نهند

فراخ ترمی گردد) (حکمت ۱۹۶).

Եւ ստաց՝

Ասէս Մի աման (անօթ) լցուս է նրանով, ինչ լցնուս են նրա մէջ, բացի գիտութեան ամանը, որ ինչքան լցնուս են՝ ավելի է մեծանուս:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ كَسَاهُ الْحَيَاءُ تَوَبَّهُ لَمْ يَرِ النَّاسُ عَيْبَهُ» (و فرمود (ع): هر که حیا جامه‌یی بر او پوشاند، کسی عیبی در او نبیند) (حکمت ۲۱۴).

Եւ ստաց՝

Ուս, որ զգեստաւորի ամօթը (պատկահանքը), նրանուս ոչ ոք թորութիւն չի տեսնի (չի գտնի):

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الطَّامِعُ فِي وَثَاقِ الدُّلِّ» (و فرمود (ع): طمعکار به دام مذلت و خواری خویش گرفتار است) (حکمت ۲۱۷).

Եւ ստաց՝

Ազգան իր ստորութեան թակարդուս է գերած:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كَفَى بِالْقَنَاعَةِ مُلْكًا، وَبِحُسْنِ الْخُلُقِ نَعِيمًا» (و فرمود (ع): قناعت، گونه‌یی پادشاهی است و حسن خلق، گونه‌یی نعمت است) (حکمت ۲۲۰).

Եւ ստաց՝

Բաւարարածութիւնը Մի տեսակ թագաւորութիւն է եւ լաւ բնաւորութիւնը Մի տեսակ բարիք:

۴۹۰ فرمگ، ویژه بزرگداشت سال امام علی (ع)

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اتَّقِ اللَّهَ بَعْضَ التَّقَى وَإِنْ قَلَّ، وَاجْعَلْ بَيْنَكَ وَبَيْنَ اللَّهِ سِتْرًا وَإِنْ رَقَّ،
(و فرمود (ع): از خدای بترس، اگرچه اندک باشد و میان خود و خدای پرده شرمی
قرار ده، هر چند نازک بُود) (حکمت ۲۳۴).

ել ասաց՝

Աստուծոց վախտցիր, թէկուզ թէ քիչ ճախույ ել քո ել Աստուծու սիջել
ամօթի վարագոյր տեղադրիր, թէկուզ բարակ լինի:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا أَكْثَرَ الْعَبْرَ وَأَقَلَّ الْإِعْتِبَارَ!» (و فرمود (ع): چه بسیار است پنדהا
و چه اندک اند، پند پذیرندگان) (حکمت ۲۸۹).

ել ասաց՝

հնչքան շատ են խորատեսիրդ ել որքան քիչ են խրատ ընդունողներդ:

شوریه شگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْمَسْئُولُ حُرٌّ حَتَّى يَعِدَّ» (و فرمود (ع): کسی که از او چیزی
خواسته اند، آزاد است تا زمانی که وعده دهد) (حکمت ۳۲۷).

ել ասաց՝

Ազատ է այն ուսից սի բան են պահանջել սիկելե այն ժամանակ, որ
խօսք տայ:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْعَقَافُ زِينَةُ الْفَقْرِ، وَالشُّكْرُ زِينَةُ الْغِنَى» (و فرمود (ع): پاکدامنی
زیور فقر است و شکرگزاری زیور توانگری) (حکمت ۳۳۳).

Եւ ասաց՝

Անարատութիւնը չունելորութեան եւ երախտապարտութիւնը ունելորութեան զարդն է:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: تَكَلَّمُوا تُعْرَفُوا، فَإِنَّ الْمَرْءَ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسَانِهِ» (و فرمود (ع): سخن بگویند تا شناخته شوید، که آدمی در زیر زبانش پنهان است) (حکمت ۳۵۴).

Եւ ասաց՝

Խօսեցէք, որպէսզի ճանաչեն ձեզ. քանզի մարդը իր լեզուի տակ է բացուած:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كَفَاكَ أَدْبًا لِنَفْسِكَ اجْتِنَابُ مَا تَكْرَهُهُ مِنْ غَيْرِكَ» (و فرمود (ع): برای ادب کردن خود همین بس که، از هر چه از دیگران ناپسند می داری اجتناب کنی) (حکمت ۴۰۴).

Եւ ասաց՝

Ինքը քեզ դաստիարակելու համար բաւական է խուսափել ուրիշների այն արարքներից, որ չես հաւանում:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ عَظَّمَ صِغَارَ الْمَصَائِبِ ابْتِلَاءَ اللَّهِ بِكِبَارِهَا» (و فرمود (ع): هر که مصیبت‌های خُرد را بزرگ شمارد، خدایش به مصیبت‌های بزرگ دچار خواهد کرد) (حکمت ۴۴۰).

ել ասաց՝

Ով փոքր աղետները մեծ համարի, Մատաճ նրան մեծ աղետների կենթարկի:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا لِابْنِ آدَمَ وَالْفَخْرِ؛ أَوَّلُهُ نُطْفَةٌ، وَآخِرُهُ حَيْفَةٌ. لَا يَرْزُقُ نَفْسَهُ، وَلَا يَدْفَعُ حَتْفَهُ» (و فرمود (ع): فرزند آدم به چه چیز خود می نازد؟ آغازش نطفه بود و پایانش مردار شود. توان آن ندارد که خود را روزی دهد و نتواند که مرگش را از خود دفع کند) (حکمت ۴۴۵).

ել ասաց՝

Միասորդին իր ինչովն է պարծենում: Նրա գոյութան սկիզբը սաղս էր եւ վերջը՝ մահ: Մեկարող է աւուր հացը հայրթայթել եւ չի կարող մահն իրենից հեռացնել:

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْهُوَ مَنْ لَا يَشْبَعَانِ؛ طَالِبُ عِلْمٍ، وَ طَالِبُ دُنْيَا» (و فرمود (ع): دو گرسنه اند که هیچ گاه سیر نشوند: طالب علم و طالب دنیا) (حکمت ۴۴۹).

ել ասաց՝

Երկու քաղցած երբեք չեն կշտանայ: Գիտութիւն պահանջողը եւ աշխարհիկը ցանկացողը (աշխարհային կեանքը ցանկացողը):

«وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْغَيْبَةُ جُهْدُ الْعَاجِزِ» (و فرمود (ع): غیبت کردن فقط سلاح ناتوان است) (حکمت ۴۵۳).

گزیده‌یی از نهج البلاغه به زبان ارمنی ۴۹۳

Եւ ասաց՝

Բանբասանքը անկարողի միակ գեւը է:

«وَسُئِلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ التَّوْحِيدِ وَالْعَدْلِ، فَقَالَ: التَّوْحِيدُ أَنْ لَا تَتَوَهَّمَهُ، وَالْعَدْلُ أَنْ لَا تَنْهَمَهُ» (او را از توحید و عدل پرسیدند، فرمود: توحید این است که خدا را به تصور در نیاوری و عدل این است که خدا را متهم نسازی) (حکمت ۴۶۲).

Եւ ասաց՝

Միաստուածութիւնը այն է, որ Աստծուն չպատկերաւորես եւ արդարութիւնը այն է, որ Աստծուն չսեղադրես:

کتابنامه

شريف الرضى، محمد بن حسين. ۱۳۷۷. نهج البلاغه. ترجمه عبدالمحمد آيتي. ج ۲. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامي.

معين، محمد. ۱۳۴۳. فرهنگ فارسي. تهران.

منصوريان، ه. ۱۳۵۷. فرهنگ فارسي - ارمني. تهران.

نعلبنديان، گ. ۱۹۸۷. فرهنگ فارسي - ارمني. ايروان.

هاروتيونيان، و. ۱۳۵۰. فرهنگ ارمني - فارسي. تهران.

Arakeleova, Victoria. 1977. «يا علي», *Osnov Shiizma*. Erevan.

(به زبان روسی)

Iran - Name, Armenian Journal of Oriental Studies. 2000. No. 35. Erevan.

(به زبان ارمنی)

Second International Symposium on Orthodoxy and Islam. Center for International Cultural Studies.

(مجموعه مقالات دومین سمپوزیوم اسلام و مسیحیت ارتدکس).